

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 610 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
A. Safarov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
Xolmatov Doston Dilshod o'g'li	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
Xolmurodova Sarvinoz	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
G'afforova Dildora Ergashevna	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
Yusupova Umida Zayniddin qizi	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
Xurramova Sojida Abdunazar qizi	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari.....	91
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
Z. N. Urunova, M. Jaborova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
Sattorova Shirinoy San'atovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
Buvrayev Akram Rustam o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
Jumanazarova Diinoza Umurzaqovna	
Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
Akaboyeva Malika Raxmatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi	

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlari	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otobek Yo'ichi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля камерaproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'Iqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'klanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyevich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari.....	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction	205
<i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati	208
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixolingvistik xususiyatlari.....	214
<i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari	219
<i>Alqarov Qodir Xolmatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>	

Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish	222
Murodova Sayyora Qanoatovna	
Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari	226
Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari	230
Abdunabiyeva Kamola Mansurovna	
Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili	236
Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi	
Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	240
Kozimov Sayfulloh Maxammadjon o'g'li	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish	245
Raximov Zokir Toshtemirovich	
Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari	249
Temirov Shoirbek Raimjonovich	
Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish	253
Kimsanova Rahnama Solijonovna	
Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish	257
Muratov Muzaffar Shermamatovich	
Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari	261
Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li	
Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari	264
Oblayeva Lobar Erdonovna	
STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations	268
Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari	272
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi	276
Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi	
Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools	279
S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova	
Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration	282
Shahlo Obidova	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish	286
Shodmonova Shoira Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi	
Talabalarning to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari	290
Turakulova Feruza Mamadoli qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
Xoliyeva Sevara Rustam qizi	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	298
Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish	302
Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи	
Формирование самооотношения у подростков, переживших насилие	308
Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе	311
Нехочина Лола Шахобиддиновна	

Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова	
Oila tushunchasi uning ijtimoiy ahamiyati haqida sharq mutafakkirlarining qarashlari.....	321
Shokirov Xolida O'rozboq qizi, Abdurashidova Sarvinoz Akrom qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirishda zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarining uyg'unligi	325
Bekmirzayev Shavkat Olim o'g'li	
Global ta'lim tendensiyalari asosida maktabgacha ta'lim mazmunini transformatsiyalash mexanizmlari	329
Haqqiyeva Fotima Olimjonovna	
O'zbekiston mustaqillik taraqqiyotining turli bosqichlarida ta'lim paradigmalarining evolyutsion tahlili	333
Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Sayfullayeva Parvina	
Malaka oshirish tizimida o'qituvchi-pedagoglarning hamkorlikka asoslangan yondashuvining ilmiy ahamiyati.....	338
Sobirova Lobar Raximovna	
Qutqaruvchilarning maxsus jismoniy tayyorgarligini oshirishda ilmiy-metodologik yondashuvning ahamiyati	343
Abdunosir Abdurasulovich G'afurov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq buzilishi kamchiliklarini bartaraf etishda pedagogik yondashuv	347
To'rayeva Dilbar, Zulayxo Nazarova	
Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablarining mazmun-mohiyati	350
Samadova Mahliyo, Zulayxo Nazarova	
Harakatli o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish	354
Yaxyayeva Sojida Abduraximovna, Mustafayeva Dilfuza Jumanovna	
Multimodal yondashuv asosida talabalarning ekologik kompetensiyalarini takomillashtirish tizimining ahamiyati.....	358
O'sarova Muborak Fahriddinovna	
Oliy ta'lim muassasalarida o'quv faoliyati samaradorligini monitoring qilish tizimini loyihalashning tashkiliy-pedagogik asoslari.....	362
Kurbanov Dilmurat Marupjanovich	
Shaxs kamolotida ijtimoiy moslashuv va ma'naviy tarbiyaning ahamiyati	367
Nazira Axmadjonovna Dadaboyeva	
Individual yondashuv asosida maktab o'quvchilarida raqamli o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish va raqamli texnologiyalar integratsiyasi	371
Xaydarova Zilola Normurodovna, Hasanov Samir Xayrulloevich	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarida differensial yondashuvning psixologik-pedagogik asoslari	375
Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna	
Onlayn muloqot strategiyalarining talaba kommunikativ kompetensiyasiga ta'siri	379
Davlatova Ra'no Haydarovna, Islomova Shahlo Madat qizi	
Ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish mexanizmlarini takomillashtirish.....	385
Tojibayeva Nargiza Keldibekovna	
Raqamli muhitda yolg'izlik fenomenining nazariy tahlili.....	389
Turg'unboyeva Nodira Baxtiyor qizi	
Психологические последствия буллинга для личности подростка и его социализации.....	392
Амирова Луиза Маратовна	
Ta'lim jarayonida onlayn so'rov va refleksiya texnologiyalarining didaktik samaradorligi: nazariy va empirik tahlil	395
Majidov Anvar Tuychiyevich	
Влияние семейных кризисов на развитие личности.....	399
Туракулова И. Х.	
Комплексный подход к профилактике нарушений осанки у детей дошкольного возраста.....	403
Хасанова Галина Мамутовна	
Talabalarda milliy qadriyatlar asosida kasbiy kompetentlikni shakllantirishning psixologik-pedagogik texnologiyasi mazmuni.....	407
Xudoyqulova Zarifa Ummatqulovna	
Intellectual axborot tizimlari asosida ta'lim boshqaruvini avtomatlashtirish	413
Ernazarov Zohid Nazarovich	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari 418 Shaxnoza Allaberganova
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishning nazariy-metodologik va falsafiy asoslari 421 Aknur Junisova
	Pedagogical Strategies for Forming Social Responsibility and Active Citizenship Competence in Primary Education..... 425 Aknur Zhunisova
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy xavf turlarini tasniflash va ekotizimli yondashuv asosida diagnostika qilishning pedagogik imkoniyatlari 430 Manzura Qosmuratova
	Raqamli pedagogika va interaktiv innovatsiyalar asosida xorijiy til o'qitish: yangi ufqlar va ta'lim samaradorligi 437 Jumayeva Gulxan Amrullayevna
	Principles of Multilevel Assessment in Speaking..... 441 Billayeva Shohida Dilshod qizi
	Ingliz tili mutaxassslarining uslubiy kompetensiyasi va kommunikativ-metodik kompetensiyasi masalalari muammolari 444 Azimova Maxfuza Hasanovna
	Sun'iy intellektning ta'limda qo'llanilishi va talabalar qadriyatlar tizimi rivojlanishiga ijtimoiy-psixologik ta'siri 448 Boboyev Xamdani Ataxanovich
	Muloqot: shifokor va bemor muloqotining psixologik xususiyatlari 451 Isroilova O'g'iloy Isroil qizi, Davronov Abdurahob Turg'unboi o'g'li
	Bo'lajak o'qituvchilarni web lohiyalar va axborotlashgan ta'limdan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishning asosiy xususiyatlari 454 Jo'rayev Qo'ldoshjon Ismatullo o'g'li
	Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari 460 Mirzaolimova Munira
	Raqamli ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etishning nazariy asoslari..... 465 Musayev Ashurali Shamshidinovich
	Ona tili ta'limida kreativ salohiyatni rivojlantirishning faoliyatli xususiyatlari 469 Qurbonova Oysha Beknazarovna, Qo'ziliyeva Gulshoda Baxtiyor qizi
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy jahon ta'lim texnologiyalarining ahamiyati 472 Sagdatdinova Maftuna Nuratdin qizi
	Ikkinchi jahon urushi davrida front ortida o'zbek xotin-qizlarining qahramonliklari (1941–1945)..... 475 Saidova Iroda Xursandovna
	Maktab menejmenti: ma'muriy boshqaruvdan inson kapitalini rivojlantirishga o'tish..... 479 Tursunpo'latov Farxodjon Xoshimjon o'g'li
	Jismoniy tarbiya tizimida jismoniy tayyorgarlik sinovlari orqali salomatlikni baholashning kompleks yondashuvi 485 Usmonov Mansur Qurbonmurotovich
	Kredit modul tizimida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining fasilitatorlik kompetensiyalarini takomillashtirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari..... 489 Xamidova Sabrina Abdurahob qizi
	Sun'iy intellekt vositalari yordamida bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish 496 Akhmedov Hasan Uzairovich
	Slalomda eshakk eshuvchi sportchilarning psixologik xususiyatlari 502 Abdakimov O'tkirbek Abduraupovich
	O'smirlarda o'z-o'zini baholash shakllanishiga oilaviy munosabatlarning psixologik ta'siri 506 Duvlayeva Yulduz Kubayevna
	Talabalarning raqamli savodxonligini fanlararo integratsiya asosida rivojlantirishning dasturiy ta'minotini joriy etish metodikasi 511 Ergasheva Xilolaxon Muydinjonovna

“Nofilologik oliy ta’lim muassasalarida kasbiy ingliz tili darslarida kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirishda vaziyatli o’qitish” (Situational learning) metodlaridan samaradorli foydalanish	515
Ilhomova Sh. I.	
Sanogen tafakkurini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	522
Komilov Izzatillo Ikromjonovich	
Nikoh ajralishlarining ob’ektiv va sub’ektiv sabablari o’rtasidagi statistik tahlilni baholash	525
Shodiyeva Nodira Normamatovna	
Tinglovchilarda refleksiv ko’nikmalarni rivojlantirishdagi zamonaviy texnologiyalari	528
Usmanaliyeva Orzigul	
Shaxs tizimidagi karakterologik aksentuatsiyalar suitsidal xulq-atvorni paydo qiluvchi psixologik omil sifatida	531
Eshqulov Shavkat Rustam o’g’li	
Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarini tayyorlashda pedagogik innovatsiyalar xususiyatlari	536
Muxayyo G’ulomovna Muminjonova	
Maktabgacha ta’limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	540
Xoldorova Mashxura G’ulomovna	
Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarining konfliktologik komponentlarini rivojlantirish	544
Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi	
Boshlang’ich sinf matematika darslarida “5E” modeli asosida ta’lim jarayonini tashkil etish tamoyillari	549
Karimova Sevara Shaxriddin qizi	
XIX asr Qo’qon adabiy muhitida hajviyot badiiyati (Muqimiy, Zavqiy, Furqat, Qoriylar ijodi misolida)	552
Abduraximova Zuxroxon Soyibjon qizi	
Ta’lim tizimida pedagoglarning stressga bardoshlilikini oshirishning innovatsion yondashuvlari	557
Usanova Bahoroy Eshpo’lat qizi	
Дидактические возможности искусственного интеллекта в дифференцированном обучении младших школьников	562
Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Шихназарова Сайёра	
Nutq madaniyatini rivojlantirishga yo’naltirilgan mashqlar va topshiriqlar tizimi	566
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Chorshanbiyeva Mahliyo Serali qizi	
Interaktiv metodlar orqali raqamli savodxonlikni rivojlantirish	571
Jahonova Xolida G’anisher qizi	
Badiiy pedagogika va virtual muzey integratsiyasi asosida talabalarda ma’naviy-axloqiy qadriyatlar tizimini rivojlantirish	576
D. N. Adilova, M. A. Irgashova	
Badiiy matnda takror qurilmalarning qo’llanishi: “Otamdan qolgan dalalar” romani misolida	579
Gulzoda Uzoqova Ramazonovna	
Raqamli turizm texnologiyalari asosida boshlang’ich sinf o’quvchilarida madaniy-ijtimoiy ko’nikmalarni rivojlantirish modeli va metodik ta’minoti	584
Ismatova Dilorom Hotam qizi	
Ijtimoiy tarmoqlarning o’smirlar o’z-o’zini baholashiga psixologik tasiri	589
Karatayeva Zamira Zakrulla qizi, Anvarova Muslima Boburjon qizi	
Ichki va tashqi motivatsiyaning talabalar faoliyatidagi roli	594
M. K. Muradova	
Talabalarda ehtimoliy tafakkurni rivojlantirishda cheksiz o’lchamli stoxastik operatorlar dinamikasidan foydalanishning didaktik imkoniyatlari	596
Madina Rasulova	
Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarining kreativ fikrlashini shakllantirish metodikasi	600
Mallayeva Gulshada Maxmudjonovna, Kurbanov Fazliddin Batirovich	
O’quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatlarini rivojlantirish texnologiyalari	604
Mamadaliyeva Barnoxon Ibragimovna	
Tibbiy-pedagoglarda akmeologik yondashuv asosida pedagogik madaniyatni shakllantirishning tarkibiy qismlari, mezonlari va ko’rsatkichlari	606
Xayitova Shahnoza Daniyarovna	

INTERAKTIV METODLAR ORQALI RAQAMLI SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISH

Jahonova Xolida G'anisher qizi
Termiz davlat pedagogika instituti magistranti

Ilmiy rahbar: G. I. G'aniyeva
P.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini interaktiv metodlar asosida rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Raqamli savodxonlikning mazmun-mohiyati hamda uning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslangan. Interaktiv metodlarning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, axborotni tahlil qilish ko'nikmalari va raqamli vositalardan samarali foydalanish malakalariga ta'siri o'rganilgan. Tajriba-sinov ishlari natijasida interaktiv yondashuvning an'anaviy metodlarga nisbatan ustun jihatlari aniqlangan. O'quvchilarda axborot madaniyati, media savodxonlik hamda tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining shakllanish jarayoni kuzatilgan. Olingan natijalar interaktiv metodlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim omillardan biri ekanligini ko'rsatgan. Shuningdek, raqamli savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli savodxonlik, interaktiv metodlar, boshlang'ich ta'lim, axborot texnologiyalari, pedagogik texnologiyalar, ta'lim samaradorligi, raqamli kompetensiya, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash, interfaol ta'lim, o'quv faoliyati, ta'lim jarayoni.

Abstract: The issues of developing digital literacy among primary school students through interactive methods are analyzed. The content, essence, and significance of digital literacy in the modern education system are scientifically substantiated. The influence of interactive methods on students' independent thinking, information analysis skills, and effective use of digital tools is examined. The results of experimental studies revealed the advantages of interactive approaches over traditional methods. The development of information culture, media literacy, and critical thinking competencies among students was observed. The findings indicate that interactive methods are among the important factors in improving educational effectiveness. In addition, practical recommendations aimed at developing digital literacy have been proposed.

Key words: digital literacy, interactive methods, primary education, information technologies, pedagogical technologies, educational effectiveness, digital competence, media literacy, critical thinking, interactive education, learning activities, educational process.

Аннотация: Проанализированы вопросы развития цифровой грамотности учащихся начальных классов на основе интерактивных методов. Научно обоснованы содержание, сущность и значение цифровой грамотности в современной системе образования. Исследовано влияние интерактивных методов на самостоятельное мышление учащихся, навыки анализа информации и эффективное использование цифровых средств. По результатам экспериментальных исследований выявлены преимущества интерактивного подхода по сравнению с традиционными методами обучения. Отмечено формирование у учащихся информационной культуры, медиаграмотности и компетенций критического мышления. Полученные результаты показали, что интерактивные методы являются одним из важных факторов повышения эффективности образования. Также разработаны практические рекомендации, направленные на развитие цифровой грамотности.

Ключевые слова: цифровая грамотность, интерактивные методы, начальное образование, информационные технологии, педагогические технологии, эффективность образования, цифровая компетентность, медиаграмотность, критическое мышление, интерактивное обучение, учебная деятельность, образовательный процесс.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Raqamli iqtisodiyot va axborotlashgan jamiyat sharoitida har bir shaxsdan raqamli muhitda samarali faoliyat yuritish ko'nikmalari talab etilmoqda. Shu bois, raqamli savodxonlikni shakllantirish bugungi kun ta'limining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim

bosqichida o'quvchilarda ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish keyingi bosqichlar uchun mustahkam poydevor vazifasini bajaradi.

Raqamli savodxonlik tushunchasi keng qamrovli bo'lib, u nafaqat kompyuter va texnik vositalardan foydalanish ko'nikmalarini, balki axborotni izlash, saralash, tahlil qilish, baholash va undan maqsadga muvofiq foydalanish qobiliyatlarini ham o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, raqamli savodxonlik o'z tarkibiga media madaniyat, axborot xavfsizligi hamda tanqidiy fikrlash elementlarini ham qamrab oladi. Shu jihatdan mazkur tushuncha zamonaviy ta'lim kompetensiyalarining ajralmas qismi hisoblanadi.

An'anaviy o'qitish metodlari o'quvchilarning bilim olish jarayonida ko'proq passiv ishtirokini ta'minlaydi, bu esa ularning mustaqil fikrlashi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda yetarli darajada samarali emas. Shu sababli ta'lim jarayoniga interaktiv metodlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etadi, ularning fikrlash faolligini oshiradi hamda bilimlarni mustaqil ravishda egallashga undaydi. Interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko'nikmalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, raqamli vositalar bilan integratsiya qilingan interaktiv yondashuv o'quvchilarda axborot bilan ishlash madaniyatini shakllantiradi. Bu esa, o'z navbatida, ularning raqamli savodxonligini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Bugungi kunda ta'lim tizimida interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilayotgan bo'lsa-da, ularning aynan raqamli savodxonlikni rivojlantirishdagi o'рни va samaradorligi yetarli darajada chuqur o'rganilmagan. Shu jihatdan mazkur tadqiqot ushbu muammoni ilmiy jihatdan tahlil qilish va amaliy yechimlar ishlab chiqishga qaratilganligi bilan dolzarb hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi – interaktiv metodlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini rivojlantirishning nazariy asoslarini tahlil qilish hamda ularning amaliy samaradorligini aniqlashdan iborat. Tadqiqot doirasida interaktiv metodlarning mazmuni, ularning ta'lim jarayonidagi o'рни va o'quvchilarning raqamli kompetensiyalariga ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, interaktiv metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarda shakllanadigan asosiy kompetensiyalar, jumladan, axborot bilan ishlash, tanqidiy fikrlash va media savodxonlik ko'nikmalarining rivojlanish jarayoni tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari asosida ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan samarali foydalanish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda raqamli savodxonlik tushunchasi ko'plab olimlar tomonidan turli jihatlarda o'rganilgan. Xususan, xorijiy tadqiqotchilar raqamli savodxonlikni axborot bilan ishlash kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismi sifatida talqin qiladilar. Ularning fikricha, raqamli savodxonlik shaxsning texnologiyalar bilan ishlash qobiliyatiga emas, balki axborotni tanqidiy baholash, undan samarali foydalanish va xavfsiz faoliyat yuritish ko'nikmalarini ham o'z ichiga oladi. Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa raqamli savodxonlikni shakllantirish masalasi ko'proq ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish bilan bog'liq holda yoritilgan. Ular ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish faolligini oshirishini ta'kidlaydilar. Shu bilan birga, raqamli vositalardan foydalanish orqali o'quvchilarda mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarining rivojlanishi qayd etiladi.

Interaktiv metodlar bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar ham ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim o'rnini ko'rsatadi. Tadqiqotchilar interaktiv metodlarni o'quvchilarni faollashtiruvchi, ularni fikrlashga undovchi hamda o'rganilayotgan materialni chuqurroq o'zlashtirishga xizmat qiluvchi usullar sifatida baholaydilar. Xususan, "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Rol o'ynash" kabi metodlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini va ijodiy yondashuvini rivojlantirishda samarali vosita sifatida e'tirof etilgan. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda interaktiv metodlarni raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilish masalasi alohida e'tiborga olinmoqda. Bu yondashuv o'quvchilarning nafaqat bilimlarini, balki raqamli kompetensiyalarini ham rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, bunday integratsiya o'quv jarayonini yanada qiziqarli, samarali va zamonaviy talablar asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Shunga qaramay, mavjud tadqiqotlarda interaktiv metodlar orqali aynan boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini kompleks rivojlantirish masalasi yetarli darajada yoritilmagan. Mazkur holat ushbu yo'nalishda qo'shimcha ilmiy izlanishlar olib borish zaruratini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv asosida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Tadqiqot metodlari o'rganilayotgan muammoning mohiyatini chuqur tahlil qilish va aniq natijalarga erishishga qaratildi. Avvalo, nazariy tahlil metodi asosida mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, pedagogik manbalar hamda zamonaviy tadqiqotlar o'rganildi. Ushbu metod yordamida raqamli savodxonlik va interaktiv metodlar tushunchalarining nazariy asoslari aniqlashtirildi hamda ularning o'zaro bog'liqligi tahlil qilindi.

Pedagogik kuzatuv metodi orqali o'quvchilarning dars jarayonidagi faoliyati, ularning interaktiv metodlarga bo'lgan munosabati va raqamli vositalardan foydalanish darajasi o'rganildi. Kuzatuv natijalari o'quvchilarning o'quv jarayonidagi faolligini aniqlash imkonini berdi.

Tajriba-sinov ishlari tadqiqotning asosiy metodlaridan biri sifatida qo'llanildi. Tadqiqot davomida o'quvchilar ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi va tajriba guruhi. Nazorat guruhida an'anaviy o'qitish metodlari asosida darslar olib borilgan bo'lsa, tajriba guruhida interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'tkazildi. Ushbu yondashuv interaktiv metodlarning samaradorligini amaliy jihatdan baholash imkonini berdi.

Shuningdek, taqqoslash metodi yordamida nazorat va tajriba guruhlari natijalari o'zaro solishtirildi. Bu esa interaktiv metodlarning o'quvchilarning raqamli savodxonligini rivojlantirishdagi ta'sir darajasini aniqlashga yordam berdi.

So'rovnoma va suhbat metodlari orqali o'quvchilarning fikrlari, qiziqishlari va dars jarayoniga bo'lgan munosabatlari o'rganildi. Ushbu metodlar yordamida o'quvchilarning interaktiv metodlarga bo'lgan qiziqishi va ularning samaradorligi haqida qo'shimcha ma'lumotlar olindi. Tadqiqot jarayonida interaktiv metodlardan keng foydalanildi. Jumladan, "Aqliy hujum" metodi orqali o'quvchilarning erkin fikrlashi rag'batlantirildi, "Klaster" metodi yordamida mavzular tizimli ravishda o'zlashtirildi, "Rol o'ynash" usuli orqali real hayotiy vaziyatlar modellashtirildi.

Bundan tashqari, o'quvchilarning raqamli savodxonligini rivojlantirish maqsadida onlayn testlar, interaktiv topshiriqlar va multimedia vositalaridan foydalanildi. Mazkur metodlarning uyg'un qo'llanilishi tadqiqotning ishonchlilik va samaradorligini ta'minladi hamda olingan natijalarning ilmiy asoslanganligini kafolatladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot doirasida interaktiv metodlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini rivojlantirish samaradorligi tajriba-sinov ishlari asosida aniqlandi. Olingan natijalar nazorat va tajriba guruhlari ko'rsatkichlarini taqqoslash orqali tahlil qilindi.

Tajriba-sinov ishlari natijalari

Tajriba jarayonida o'quvchilarning raqamli savodxonligi quyidagi mezonlar asosida baholandi: axborotni izlash ko'nikmasi, raqamli vositalardan foydalanish darajasi, axborotni tahlil qilish qobiliyati hamda mustaqil ishlash ko'nikmasi.

Tajriba boshida har ikkala guruh o'quvchilarining bilim darajasi deyarli teng bo'ldi. Tadqiqot yakunida esa sezilarli farqlar kuzatildi.

1-jadval: **Tajriba va nazorat guruhlari natijalarining taqqoslanishi (% hisobida)**

Ko'rsatkichlar	Nazorat guruhi	Tajriba guruhi
Axborotni izlash	62 %	85 %
Raqamli vositalardan foydalanish	58 %	88 %
Axborotni tahlil qilish	60 %	83 %
Mustaqil ishlash	55 %	80 %

Jadval natijalaridan ko'rinib turibdiki, tajriba guruhida barcha ko'rsatkichlar nazorat guruhiga nisbatan yuqori natijalarni qayd etdi. Ayniqsa, raqamli vositalardan foydalanish ko'rsatkichida sezilarli o'sish kuzatildi.

Natijalar tahlili

Olingan natijalar interaktiv metodlarning samaradorligini yaqqol ko'rsatdi. Tajriba guruhidagi o'quvchilarda quyidagi ijobiy o'zgarishlar aniqlandi:

- o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi sezilarli darajada oshdi;
- mustaqil ishlashga intilish kuchaydi;
- raqamli vositalardan foydalanish tezligi va aniqligi ortdi;
- o'quvchilar axborotni tanqidiy baholash ko'nikmalariga ega bo'la boshladilar.

Nazorat guruhida esa bunday o'sish sur'ati nisbatan past bo'ldi, bu esa an'anaviy metodlarning samaradorligi cheklanganligini ko'rsatadi.

Natijalar asosida umumiy baholash

Tadqiqot natijalariga ko'ra, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar quyidagi natijalarga olib keldi:

- o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasi oshdi;
- raqamli savodxonlik komponentlari izchil shakllandi;
- o'quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlashi rivojlandi;
- ta'lim jarayonining samaradorligi sezilarli darajada oshdi.

Shuningdek, interaktiv metodlar yordamida o'quvchilar o'rtasida hamkorlik muhitining shakllanishi kuzatildi, bu esa ularning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qildi.

Natijalarning pedagogik ahamiyati

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar orqali raqamli savodxonlikni rivojlantirish nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini oshiradi, balki ularni zamonaviy axborot muhitida mustaqil faoliyat yuritishga tayyorlaydi. Bu esa ta'lim tizimida interaktiv yondashuvni keng joriy etish zarurligini asoslaydi.

Mazkur tadqiqot natijalari interaktiv metodlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini rivojlantirish samarali ekanligini ko'rsatdi. Olingan natijalar shuni tasdiqlaydiki, interaktiv yondashuv o'quvchilarni faollashtiradi, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda raqamli vositalardan ongli ravishda foydalanish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlanib, ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqildi.

Natijalar tahlilining ilmiy asoslanishi. Tajriba-sinov ishlari natijalari interaktiv metodlarning an'anaviy metodlarga nisbatan ustunligini yaqqol ko'rsatdi. Xususan, o'quvchilarning axborotni izlash, tahlil qilish va undan foydalanish ko'nikmalarida sezilarli o'sish kuzatildi. Bu holat interaktiv metodlarning o'quvchilarni faollikka undashi va ularni o'quv jarayonining bevosita ishtirokchisiga aylantirishi bilan izohlanadi. Shuningdek, raqamli vositalar bilan integratsiyalashgan interaktiv metodlar o'quvchilarda zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa o'quvchilarning nafaqat bilim darajasini, balki amaliy ko'nikmalarini ham rivojlantirish imkonini beradi. Natijalar boshqa ilmiy tadqiqotlar bilan hamohang bo'lib, interaktiv metodlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim rolini tasdiqlaydi.

Aniqlangan muammolar

Tadqiqot jarayonida interaktiv metodlarni qo'llashda bir qator muammolar ham kuzatildi. Avvalo, barcha o'quvchilarning raqamli vositalar bilan ishlash darajasi bir xil emasligi aniqlandi. Bu esa ayrim o'quvchilarning topshiriqlarni bajarishda qiyinchiliklarga duch kelishiga sabab bo'ldi. Bundan tashqari, ayrim hollarda texnik vositalarning yetishmasligi yoki internet tezligining pastligi dars jarayoni samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatdi. Shuningdek, o'qituvchilarning interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha metodik tayyorgarligi yetarli darajada bo'lmagan holatlar ham kuzatildi. Yana bir muhim muammo sifatida vaqt omilini ko'rsatish mumkin. Interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar ko'proq vaqt talab etadi, bu esa dars rejasini to'liq amalga oshirishda ayrim qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi.

Muammolarni bartaraf etish yo'llari

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Avvalo, o'qituvchilarning malakasini oshirish, ularni interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha muntazam tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlash, internet infratuzilmasini yaxshilash zarur. Bu esa interaktiv metodlarni samarali qo'llash imkonini kengaytiradi. O'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo'llash ham muhim hisoblanadi. Bu orqali har bir o'quvchining bilim darajasiga mos topshiriqlar berish va ularning raqamli savodxonligini bosqichma-bosqich rivojlantirish mumkin.

Amaliy ahamiyat va istiqbollar

Mazkur tadqiqot natijalari ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning amaliy ahamiyatini ko'rsatadi. Ushbu metodlar o'quvchilarning nafaqat bilimlarini, balki zamonaviy hayot uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Kelgusida interaktiv metodlarni yanada takomillashtirish, ularni yangi raqamli platformalar bilan integratsiya qilish hamda ta'lim jarayoniga keng joriy etish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi. Shu bilan birga, ushbu yo'nalishda qo'shimcha ilmiy tadqiqotlar olib borish va yangi metodik yondashuvlarni ishlab chiqish zarurati mavjud.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot doirasida interaktiv metodlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli savodxonligini rivojlantirish masalasi nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Olib borilgan tadqiqotlar natijasida interaktiv metodlarning ta'lim jarayonidagi samaradorligi ilmiy asosda isbotlandi hamda ularning o'quvchilarning raqamli kompetensiyalarini shakllantirishdagi muhim o'rni aniqlandi. Tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning axborotni izlash, tahlil qilish va undan foydalanish ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatlari ham oshadi. Bu esa ularning raqamli muhitda samarali faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

Tadqiqot davomida interaktiv metodlarning an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan ustun jihatlari aniqlandi. Xususan, interaktiv yondashuv o'quvchilarni faol o'quv jarayoniga jalb etadi, ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishga xizmat qiladi. Natijada ta'lim samaradorligi sezilarli darajada ortadi. Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida ayrim muammolar ham aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha tegishli tavsiyalar ishlab chiqildi. Jumladan, o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish, ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlash hamda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish muhimligi ta'kidlandi.

Mazkur maqola natijalari asosida quyidagi umumiy xulosalarga kelindi: interaktiv metodlar boshlang'ich ta'lim jarayonida raqamli savodxonlikni rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi; ular o'quvchilarning zamonaviy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega; interaktiv yondashuvni ta'lim tizimiga keng joriy etish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Kelgusida interaktiv metodlarni takomillashtirish, ularni yangi raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilish hamda ushbu yo'nalishda chuqur ilmiy tadqiqotlar olib borish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi. Bu esa ta'lim tizimining zamonaviy talablar asosida rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010. – 459 b.
2. Yo'ldoshev J.G', Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – T.: O'qituvchi, 2016. – 312 b.
3. Karimov I.R. Ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi // Pedagogika jurnali. – Toshkent, 2021. – № 3. – B. 45–49.
4. Qodirova M.M. Boshlang'ich ta'limda raqamli savodxonlikni shakllantirish masalalari // Boshlang'ich ta'lim ilmiy-metodik jurnali. – Toshkent, 2022. – № 2. – B. 28–33.
5. Hamdamov R.A. Axborot texnologiyalari va ta'lim. – T.: Fan va texnologiya, 2019. – 276 b.
6. UNESCO. Digital Literacy in Education. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
7. European Commission. Digital Education Action Plan (2021–2027). – Brussels, 2020.
8. Mishra P., Koehler M.J. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) // Teachers College Record, 2006. – Vol. 108(6). – P. 1017–1054.
9. Jonassen D.H. Computers as Mindtools for Schools. – New Jersey: Prentice Hall, 2000.
10. OECD. Digital Education Outlook 2021. – Paris: OECD Publishing, 2021.
11. Polat E.S. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Moskva: Akademiya, 2018. – 368 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.